

Іван ЗУБАР,

канд. екон. наук, старший викладач кафедри публічного управління та менеджменту

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ORCID 0000-0002-5112-421X

ivan.zubar@vspu.edu.ua

Аліна ХАРИТОНОВИЧ,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,

освітня програма «Адміністративний менеджмент»

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ORCID 0009-0005-5841-4817

kharytonovych.alina@vspu.edu.ua

РОЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОБІЗНЕСУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Актуальність. Проблема забезпечення продовольчої безпеки в Україні в умовах війни стає все більш актуальною та набуває особливого значення в сучасних умовах військових конфліктів та геополітичних турбулентностей. Україна у цих умовах змушена стикатися з викликами, які ставлять під загрозу її продовольчу безпеку та сталий розвиток. Забезпечення стабільних поставок продуктів харчування, підтримка екологічно орієнтованих сільськогосподарських практик, зменшення залежності від зовнішніх ресурсів, дослідження ролі підприємств, які спеціалізуються на постачанні добрив, хімічних продуктів та інших матеріалів для сільськогосподарського сектору, набуває особливої актуальності, оскільки саме ці чинники є основними детермінантами продовольчої безпеки.

Результати дослідження. Продовольча безпека тісно пов'язана зі сталим розвитком, оскільки передбачає не лише доступність продуктів харчування, але й їхнє виробництво з урахуванням екологічних та соціальних аспектів. Забезпечення цих потреб ускладнюється умовами військового конфлікту, що може призвести до збоїв у поставках, зниження виробництва та збільшення цін на продукти харчування. У цих умовах важливо мати ефективну систему управління продовольчою безпекою, яка враховує ризики та вміє адаптуватися до змінних умов. Це включає в себе розробку стратегій постачання, сприяння розвитку сільськогосподарського сектору, підтримку малих та середніх фермерських господарств, а також регулювання цін на продукти харчування [1]. Крім

того, важливо мати партнерів та постачальників, які можуть забезпечити надійні поставки та підтримати ефективне виробництво продуктів харчування.

Україна має потенціал не лише стати самодостатньою у сфері продовольчої безпеки, але і забезпечувати продуктами харчування інші країни. Однак умови війни обмежують ці можливості та ставлять під загрозу життя і здоров'я мільйонів людей. Такі обставини обумовлюють необхідність адаптації стратегій сільського господарства до принципів сталого розвитку, таких як ефективне використання ресурсів, зменшення впливу на довкілля та підтримка місцевих фермерських господарств [1]. Також важливо забезпечити доступність продуктів харчування для всього населення, зокрема для вразливих груп.

Основними точками вразливості для аграрного сектора в умовах війни стали:

- неможливість проведення польових робіт у зоні конфлікту;
- блокування експорту сільськогосподарської продукції морським напрямом;
- руйнування інфраструктури виробництва, перероблення та зберігання сільськогосподарської продукції та продуктів харчування;
- погіршення забезпеченості сільськогосподарських підприємств матеріально-технічними засобами;
- проблеми забезпечення продовольством населення в окупації та на межі ведення бойових дій [2].

У цих умовах військових загроз і нестабільності, стратегічний менеджмент аграрних підприємств на основі сталого розвитку підприємств набуває особливого значення. Їхня робота у сфері забезпечення продовольчої безпеки відіграє важливу роль у збереженні стабільності та безпеки нації, а також у зміцненні економічної стійкості країни в умовах військових загроз, враховуючи фактори забезпечення продовольчої безпеки (рис. 1.).

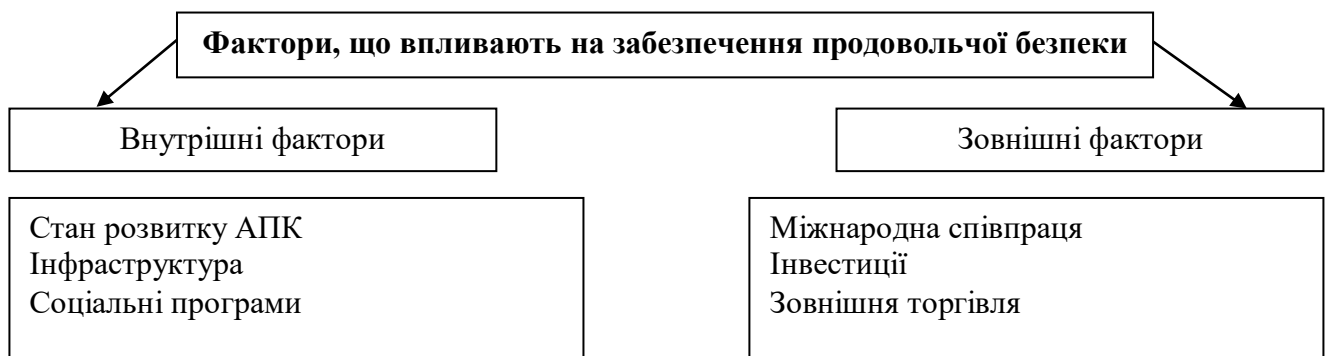

Рисунок 1 – Стабільність продовольчої безпеки в умовах військового конфлікту

Джерело: сформовано авторами

Ця схема дозволяє уявно відобразити ієрархію факторів, які впливають на

стабільність продовольчої безпеки в умовах військового конфлікту, починаючи від основних розділів та розгалужуючись до конкретних елементів управління кризовими ситуаціями. Одним із основних напрямків розвитку агропромислового сектору в умовах війни є стимулювання інвестицій у сільське господарство. Це може включати в себе надання фінансових пільг та стимулів для фермерів та агрофірм, а також залучення іноземних інвесторів у розвиток сільськогосподарського сектору [4]. Заохочення інвестицій у виробництво продовольства може допомогти забезпечити стабільність у постачанні продуктів харчування та зменшити залежність від зовнішніх поставок у військових умовах. Окрім цього, в умовах повномасштабної збройної агресії рф державна аграрна політика має бути максимально заохочувальною для забезпечення стійкості сільськогосподарського виробництва й збереження ефективності ланцюгів «виробництво – перероблення – зберігання – постачання населенню харчових продуктів». Найважливішими завданнями такої політики є: гарантування продовольчої безпеки; забезпечення сільськогосподарських виробників матеріально-технічними ресурсами; створення умов для самостійного забезпечення харчовими продуктами подвірних господарств і тимчасово переміщених осіб; нарощування первинного й поглибленого перероблення сільськогосподарської сировини всередині країни й збільшення частки готової харчової продукції та продуктів з більшим вмістом доданої вартості в експорті [3].

Висновки. Узагальнюючи результати проведених досліджень, основними напрямками забезпечення стійкості та адаптивності аграрного сектора до функціонування в умовах війни варто розглядати: максимальне залучення прямих і непрямих фінансових заходів, спрямованих на підтримку господарської діяльності аграріїв, збереження ними найманих працівників, недопущення банкрутства суб'єктів господарювання; забезпечення збору врожаю сільськогосподарських культур; Досягнення стійкості продовольчих систем громад; перегляд формування структури посівних площ сільськогосподарських культур в напрямі її збалансування згідно з пріоритетами задоволення потреб внутрішнього ринку; поступове відновлення технічних можливостей експорту сільськогосподарської продукції та продуктів харчування [2], [3]. Забезпечення продовольчої безпеки в умовах війни вимагає інтеграції принципів сталого розвитку в стратегії управління сільським господарством. Підприємства, які демонструють потенціал для поєднання економічної ефективності з екологічною та соціальною відповідальністю є критично важливим для довгострокової стабільності країни. Для досягнення цілей сталого розвитку необхідно розвивати партнерства між урядом, приватним сектором та громадськістю, інвестувати в інноваційні технології та підтримувати соціальну рівновагу у сфері продовольчої безпеки.

Список використаних джерел

1. Оленюк Д. Актуальні питання продовольчого забезпечення України. *Менеджмент, маркетинг, логістика: тренди та подолання викликів*. Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів, студентів. Житомир: Вид-во «Поліський національний університет», 2022. С.63-67. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/13328/1/MenMarkLog_Knfer_2022.pdf
2. Собкевич О. В., Шевченко А. В., Русан В. М., Жураковська Л. А. Пріоритети забезпечення стійкості промисловості й аграрного сектору економіки України в умовах повномасштабної війни: аналіт. доп.; за ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2023. 49 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.04>
3. Русан В.М. Функціонування аграрного сектору в умовах війни. *Інтелект XXI*. 2022. № 2. С. 13-16. DOI: 10.32782/2415-8801/2022-2.3
4. Серов І. В. Сталий розвиток агробізнесу через впровадження екоінновацій. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Т. 9. № 3. С. 407-411. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-73>